

Kohtuasi C-252/19**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

20. märts 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Rejonowy w Opatowie (Opatówi rajoonikohus, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

31. jaanuar 2019

Hageja:

QL S.A., mille registrijärgne asukoht on B.

Kostja:

C.G.

Põhikohtuasja ese liikmesriigi kohtus

Eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimuv maksekäsmenetlus maksekäsu väljaandmise küsimuses puudutab hageja QL S.A., kelle registrijärgne asukoht on B., nõuet laenusaja vastu, kes on tarbija (edaspidi „kostja“), võla tasumiseks tarbija väljastatud blankoveksli kui laenulepingu tagatise alusel.

Eelotsuse küsimuse ese ja õiguslik alus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, artikli 3 punkti g ja artikli 22 lõike 1 tõlgendus lähtuvalt riigisisese õiguskorras kehtivast mõistest „muud kui intressiga seotud maksimaalsed krediidikulud“ ja selliste lepingukulude väljaarvutamiseks ette nähtud matemaatilisest valemist.

Eelotsuse küsimus

Kas nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, sätteid ja eriti selle artikli 3 punkti g ja artikli 22 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kõnealuste sätetega on vastuolus see, kui liikmesriigi õiguskorras kehtestatakse „muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude“ institutsioon ning 12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseaduse (ustawa o kredycie konsumenckim) (Dz. U. 2018, jrk nr 993) artikli 5 punktis 6a koostoimes artikliga 36a sätestatud kulude väljaarvutamiseks ette nähtud matemaatiline valem, mis võimaldab krediidilepinguga seotud tarbija kantud kulude (krediidi kogukulu) hulka arvata ka ettevõtja äritegevuse kulud?

Viidatud ühenduse õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, artikli 3 punkt g ja artikli 22 lõige 1.

Viidatud riigisisese õigusnormid

12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseadus (ustawa o kredycie konsumenckim) (terviktkest Dz. U. 2018, jrk nr 993; edaspidi „u.k.k.“)

U.k.k. artikli 5 punkt 6: krediidi kogukulu – kõik tasud, mida tarbija on kohustatud seoses krediidilepinguga maksma, eelkõige:

- a) intressid, lisatasud, lepingutasud, maksud ja marginaalid, kui need on laenuandjale teada, ning
- b) lisateenustega, eelkõige kindlustusega seotud kulud, kui need tuleb maksta laenu saamiseks või laenu saamiseks väljapakutud tingimustel, v.a notaritasud, mida tarbija maksab.

U.k.k. artikli 5 punkt 6a: muud kui intressiga seotud krediidikulud – kõik tasud, mida tarbija seoses krediidilepinguga maksab, v.a intressikulud.

U.k.k. artikli 5 punkt 7: krediidi kogusumma – kõigi selliste rahaliste vahendite (v.a krediteeritud krediidikulud) maksimaalne summa, mille laenuandja teeb tarbijale kättesaadavaks krediidilepingu alusel, ja lepingute puhul, milles ei ole määratletud seda maksimaalset summat – kõigi selliste rahaliste vahendite (v.a krediteeritud krediidikulud) kogusumma, mille laenuandja teeb tarbijale kättesaadavaks krediidilepingu alusel.

U.k.k. artikli 5 punkt 8: tarbija makstav kogusumma – krediidi kogukulu ja krediidi kogusumma omavahel liidetuna.

U.k.k. artikli 36a lõige 1: muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimaalne suurus arvutatakse välja järgmise valemi alusel:

$$MPKK \geq (K \times 25\%) + (K \times N/R \times 30\%)$$

milles lühendid tähendavad järgmist:

MPKK – muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimaalne suurus,

K – krediidi kogusumma,

n – tagasimaksmise tähtaeg päevades,

R – päevade arv aastas.

U.k.k. artikli 36a lõige 2: muud kui intressiga seotud krediidikulud ei tohi kogu laenu kehtivuse aja jooksul olla suuremad kui krediidi kogukulu.

U.k.k. artikli 36 lõige 3: tarbijakrediidilepingust tulenevad muud kui intressiga seotud krediidikulud ei kuulu maksmisele osas, mis ületab muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimaalset summat, mis on arvutatud lõikes 1 näidatud viisil, või krediidi kogusummat.

23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustik (Kodeks cywilny) (terviktekst Dz. U. 2018, jrk nr 1025; edaspidi „k.c.“)

K.c. artikkel 359 – intress põhisummalt

1. Intressid tuleb rahasummalt maksta ainult siis, kui see kohustus tuleneb õiguslikust tehingust või seadusest, kohtuotsusest või muu pädeva asutuse otsusest.

2. Kui intressi suurust ei ole muul viisil määratletud, kehtib seadusest tulenev intress, milleks on Poola riigipanga baasintressimäär ja 3,5 protsendipunkti summa.

2¹. Õiguslikust tehingust tulenev maksimaalne aastane intress ei tohi olla suurem kui kahekordne seadusest tulenev intress (maksimaalne intress).

2². Kui õiguslikust tehingust tulenev intress on suurem kui maksimaalne intress, tuleb maksta maksimaalne intress.

2³. Lepingu sätted ei saa välistada ega piirata maksimaalset intressi käsitlevaid õigusnorme, ka juhul, kui lähtutakse välisriigi seadusest. Sellisel juhul kohaldatakse seadusest tulenevaid õigusnorme.

K.c. artikkel 481 – viivis hilinemise eest kohustuse täitmisel

1. Kui laenusaja hilineb oma rahaliste kohustuste täitmisel, võib laenuandja nõuda hilinetud aja eest viivist, isegi kui ta ei ole kandnud mingit kahju ja isegi kui hilinemine toimus selliste asjaolude tagajärjel, mille eest laenusaja ei vastuta.

2. Kui viivise määra ei ole määratletud, kehtib seadusest tulenev viivis, milleks on Poola riigipanga baasintressimäära ja 5,5 protsendipunkti summa. Kui aga laen on antud kõrgema intressimääraga, võib laenuandja nõuda viivist selle kõrgema määra alusel.

2¹. Hilinemise eest makstava viivise maksimaalne suurus ei tohi olla suurem kui kahekordne seadusest tulenev viivis (maksimaalne viivis).

2². Kui hilinemise eest makstava viivise suurus ületab maksimaalse viivise suurust, tuleb maksta maksimaalne viivis.

2³. Lepingu sätted ei saa välistada ega piirata maksimaalset viivist käsitlevaid õigusnorme, ka juhul, kui lähtutakse välisriigi seadusest. Sellisel juhul kohaldatakse seadusest tulenevaid õigusnorme.

Justiitsministri 7. jaanuari 2016. aasta teadaanne seadusjärgse intressi suuruse kohta (M. P. 2016.46)

23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (Kodeks cywilny) (Dz. U. 2014, jrk nr 121, muudetud kujul) artikli 359 lõike 4 alusel teatatakse, et alates 1. jaanuarist 2016 on seadusjärgse intressi suurus 5% aastas.

Justiitsministri 7. jaanuari 2016. aasta teadaanne seadusjärgse viivise kohta (M. P. 2016.47)

23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (Kodeks cywilny) (Dz. U. 2014, jrk nr 121, muudetud kujul) artikli 481 lõike 24 alusel teatatakse, et alates 1. jaanuarist 2016 on seadusjärgse viivise suurus 7% aastas.

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

Hageja ja kostja sõlmisid 31. augustil 2016 laenulepingu (tarbijakrediidilepingu), mille alusel oli kostja kohustatud tasuma 10 764,00 Poola zlotti (PLN) koos lepingulise intressiga 9,81% aastas. Nimetatud summa koosnes 5000 zloti suurusest laenu kogusummast (laenusaja käsutusse antud kogu rahasumma) ja 5764 zloti suurusest laenu kogukulust, mis hõlmas lepingu ettevalmistamise tasu (129 zlotti), vahendustasu (3939 zlotti), teenuse Sinu Pakett tasu (900 zlotti) ning lepingulist intressi põhisummalt lepingu kogu kestusaja eest (796 zlotti). Tegelik aastane intressimäär oli 77,77%. Leping sõlmiti kolmeks aastaks.

Kõnealuses lepingus ette nähtud muud kui intressiga seotud maksimaalsed krediidikulud moodustasid 4968 zlotti ning hõlmasid lepingu ettevalmistamise tasu (129 zlotti), vahendustasu (3939 zlotti) ja teenuse Sinu Pakett tasu (900

zlotti). Nende kulude summa arvutati u.k.k. artiklis 36a sätestatud valemi alusel ning lepinguosalisel ei rääkinud seda omavahel eraldi läbi.

Leping koostati valmis tüüpvormil ning sellest tulenevate summade tagasimaksmine tagati blankoveksliga. Hageja lõpetas lepingu, kuna kokkulepitud laenu osamakset jäeti tagasi maksmata.

Hageja esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kostja vastu hagiavalduse 5293,72 zloti väljamõistmiseks koos seadusjärgse viivisega ning ühtlasi esitas ta hagiavalduse raames taotluse maksekäsu väljaandmiseks maksekäsumenetluses täidetud blankoveksli alusel. Hageja esitas kohustuse täitmisel kohtule laenulepingu, tagasimaksegraafiku ja blankoveksli.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid liikmesriigi kohtus

19. detsembri 2018. aasta menetlusdokumendis väitis hageja, et laenuleping kujutab endast tarbijakrediidilepingut u.k.k. tähenduses ja selles on arvesse võetud tarbijakrediidi seaduses tehtud muudatusi, eelkõige aga artikli 36a sisu, milles määratletakse muud kui intressiga seotud maksimaalsed krediidikulud. Ettevalmistustasu, lepingutasu ja teenuse Sinu Pakett tasud jäävad muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude piiresse. Seadusandja pidas sellise suurusega kuludid maksimaalseteks ja seega ka õiguspärasteks ning ühtlasi finantsasutuse käitamise kulude ja riskiga põhjendatuks.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseadusega (ustawa o kredycie konsumenckim, u.k.k.) kehtestati riigisisises õiguskorras Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ.

Direktiivi 2008/48/EÜ põhjenduse 9 kohaselt on direktiivi ja selle õigusaktiga ette nähtud täieliku ühtlustamise eesmärk kõikide ühenduse tarbijate huvide võrdselt kõrgetasemelise kaitse tagamine ning tõelise siseturu loomine. Seega ei tohiks liikmesriikidel lubada säilitada ega kehtestada muid riigisiseseid norme peale käesolevas direktiivis sätestatud. Ent sellist piirangut tuleks kohaldada ainult siis, kui norme on käesoleva direktiiviga ühtlustatud. Direktiivi põhjenduses 10 sätestatakse aga, et ühtlustamise ulatus määratletakse kõnealuses direktiivis sisalduvate mõistetega. Liikmesriikide kohustus rakendada kõnealuse direktiivi sätteid peaks seega piirduma direktiivi reguleerimisalaga, nagu see on määratletud nende mõistetega.

Direktiivi 2008/48/EÜ tingimusteta siduv olemus on selgelt määratletud artikli 22 lõikes 1, milles sätestatakse, et kuna direktiiv sisaldab ühtlustatud sätteid, ei või liikmesriigid oma riigisiseses õiguses säilitada ega vastu võtta direktiivis sätestatud erinevaid sätteid.

Sätted, millega kehtestatakse Poola õiguses muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude mõiste, jõustusid 11. märtsil 2016 ning nende eesmärk on suurendada nende tarbijate kaitset, kes kasutavad tarbijakrediiti andvate ettevõtete teenuseid, mis ei ole hõlmatud finantsjärelevalve komisjonilt tegevusloa saamise kohustusega. See pidi toimuma selliste õiguslike lahenduste kasutusele võtmisega, mis piiravad võimalust kehtestada laenu- ja krediidilepingutes ülemääraseid tasusid, lepingutasusid ja intresse. Ettevõtjad, pidades küll kinni intresside maksimaalset suurust käsitlevatest õigusnormidest, kehtestavad samal ajal suured lepingutasud ja muud kui intressiga seotud lisatasud. Sellise praktika tulemusel ületavad laenu teenindamise kogukulud mitu korda saadud laenu või krediidi summat.

U.k.k. artikli 5 punkti 6a kohaselt on muud kui intressiga seotud krediidikulud kõik tasud, mida tarbija seoses krediidilepinguga maksab, v.a intressikulud. Muude kui intressiga seotud krediidikulude mõistet direktiivis ei tunta. Seevastu on direktiivi artikli 3 punktis g ette nähtud mõiste „krediidi kogukulu tarbijale”, mis hõlmab kõiki kulusid, kaasa arvatud intress, lepingutasud, maksud ja mis tahes muud tasud, mida tarbija on kohustatud seoses krediidilepinguga maksma ja mis on krediidiandjale teada, välja arvatud notaritasud; krediidilepinguga seotud kõrvalteenuste kulud, eelkõige kindlustusmaksed, kuuluvad samuti nende hulka, kui krediidi saamiseks või krediidi saamiseks reklaamitavatel lepingutingimustel on lisaks kohustuslik teenuste osutamise lepingu sõlmimine.

Krediidi kogukulu mõiste on kasutusele võetud ka Poola u.k.k. artikli 5 punktis 6 ning see on määratletud kõigi tasudena, mida tarbija on kohustatud seoses krediidilepinguga maksma, eelkõige:

- a) intressid, lisatasud, lepingutasud, maksud ja marginaalid, kui need on laenuandjale teada, ning
- b) lisateenustega, eelkõige kindlustusega seotud kulud, kui need tuleb maksta laenu saamiseks või laenu saamiseks väljapakutud tingimustel, v.a notaritasud, mida tarbija maksab.

Arvestades õiguslike lahendusi ja direktiivi tingimusteta siduvat laadi, äratub kahtlusi liikmesriigi seadusandja poolne eraldiseisva ja sõltumatu mõiste „muud kui krediidiga seotud kulud“ kehtestamise lubatavus, mis puudutab ka tarbija koormamist krediidilepinguga seotud kuludega. Kuna direktiiviga nähakse ette krediidi kogukulude mõiste, mis tähendab tarbija lubatud koormamise ulatust mõistele „krediidilepinguga seotud kulud“ osutamise kaudu, siis näib, et liikmesriigi kohustus oli üksnes ja eranditult direktiivi sätete kasutusele võtmine riigisisises õiguskorras direktiivi määratlustega sätestatud ulatuses ning nende määratluste sisu ja ulatust hoolikalt arvesse võttes. See kinnitab järeldust, et tarbija krediidilepinguga seotud kulude koormamise küsimused tuleks lahendada krediidi kogukulude mõiste raames. Tarbija kanda jäetavate krediidilepinguga seotud kulude võimalikud ülempiirid peaksid seetõttu olema seotud krediidi kogukulu mõiste raames ja selle kohaldamisalasse kuuluvate kulude ehk

krediidilepinguga seotud kulude suhtes. Muude kui intressiga seotud krediidikulude mõiste kasutuselevõtt ei kujuta endast tõenäoliselt sobivat vahendit direktiivi eesmärkide saavutamiseks, kuna selle mõiste kehtivuse mõju on võimalus suurendada tarbija finantskoormust krediidi kogukulu, st krediidilepinguga seotud kulude mõistega määratud piiridest väljapoole.

Väljumine direktiivi artikli 3 punktis g määratletud tarbija koormamise lubatud piiridest on liikmesriigi seadusandja poolt aluseks võetud muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimumsuuruse väljaarvutamise viisi tagajärg, st kasutades u.k.k. artiklis 36a sätestatud valemit. See valem on kehtestatud, võttes arvesse laenude ja krediidi andmisega tegelevate ettevõtjate kantud tegevuskulude protsendimäärasid ning eeldades, et selle valemi kohaselt arvutatud muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimumsuurus peab katma laenuandjate äritegevuse kulud ja tagama selle majandusliku tasuvuse. Poola tarbijakrediidiseaduse muutmise seaduse põhjendus tõendab, et u.k.k. artiklis 36a ette nähtud valem on kehtestatud viitega laenuasutuste kantavatele äritegevuse kuludele ja selle kulutasuvuse tagamiseks. Protsendimäärad 25% ja 30%, mis on selle valemi olulised osad, on kehtestatud lähtuvalt tegevuskulude ja ettevõtjate poolt tarbijalaenuude sektoris kantavate kulude keskmisest suurusest. See tähendab, et seadusandja on arvanud laenu või krediidi andmisega seotud kulude kategooria hulka mitte ainult konkreetse lepingu sõlmimise või teenindamisega seotud kulud, vaid ka sellised kulud, mida tuleb üheselt liigitada äritegevuse kuludeks (kliientide andmebaaside pidamise kulud, töötajate töötasud jms). Selliste eelduste kohaldamise tulemusena määrati kõnealuse matemaatilise valemi elementideks olevad protsendimäärad kindlaks tasemel, mis tagab laenuandjatele laenuandmisega seotud tegevuskulude ja tarbijapoolse võlgade tagasi maksmata jätmise riski kulude katmise. Muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude piirmäär on 25–100% kogu krediidisummast ja ühe aasta arvestuses on see 55%, kahe aasta arvestuses aga 85% ning edaspidi 100% kogu krediidisummast, olenemata edasisest krediidiperiодist¹. Seega tuleb lugeda need protsendimäärad kõnealuse matemaatilise valemi olulisteks osadeks, sest need määravad kindlaks muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimumsuuruse. Selliste krediidikulude suuruse arvutamiseks mõeldud matemaatilise valemi kehtestamise tulemus eespool esitatud eelduste põhjal on muude kui intressiga seotud krediidikulude maksimumsuuruse lahkulöömine konkreetse krediidilepinguga seotud kulude tegelikust suurusest. See toob lõppkokkuvõttes endaga kaasa tarbija finantskoormuse suurendamise võimaluse. Ettevõtja võib jätta tarbija kanda nii muud kui intressiga seotud maksimaalsed krediidikulud kui ka intressisumma, kusjuures nende kohustuste suurus on teineteisest sõltumatu. Seega on krediidi kogukulu suurem kui krediidisumma ise, ja kõnealune kohtuasi on näide sellest.

¹ 5. augusti 2015. aasta seaduse põhjendus, millega muudetakse finantssturu järelevalvet käsitlevat seadust ja teatavaid muid seadusi (Uzasadnienie do ustawy z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw)(Dz. U. 2015, jrk nr 135), VII ametiaeg, seimi trükis nr 3460, avaldatud veebisaidil www.sejm.gov.pl.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et kuigi taotlus määrata kindlaks tarbijakrediidilepinguga seotud kulude maksimaalne suurus on iseenesest õigustatud ning kuulub tarbijakaitseüsteemi ja direktiivi 2008/48/EÜ eesmärkide hulka, äratub kahtlust selle teostamise viis, mis seisneb muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude mõiste kasutusele võtmises ja kõnealuste kulude arvutamiseks mõeldud valemi kehtestamises eespool esitatud eelduste põhjal. Direktiivi 2008/48/EÜ artikli 3 punktist g nähtub, et tarbija kanda võib jätta kulud, kuid üksnes krediidilepinguga seotud kulud. Kõnealuste kulude liigi näitlik loetlemine – nimelt intressid, lepingutasud, maksud jms – kinnitab järeldust, et tarbija rahalise koormamise lubatavus puudutab neid kulusid, mille tulemus on konkreetse krediidilepingu sõlmimine ja täitmine. Tarbija kuludega koormamise lubatud ulatus ei hõlma aga kulusid, mida laenu- või krediidiandja kannab seoses äritegevusega. Näib, et Euroopa Kohus asus sellisele seisukohale 16. jaanuari 2014. aasta kohtuotsuses C-226/12: *Constructora Principado SA vs. Jose Ignacio Menendez Alvarez*, milles vaidlustati lubatavus jätta tarbija kanda ettevõtjal lasuv kohustus tasuda kinnisvara väärtuse kasvu maks ning märgiti, et sellise olukorra võib liigitada mõiste „oluline tasakaalustamatus“ alla nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 3 lõike 1 tähenduses. Käesolevas kohtuasjas tulenevad eespool osutatud kohtuotsusest, olenemata faktiliste asjaolude erinevustest, teatud üldpõhimõtted, mida kohaldatakse ka küsimustes, mis puudutavad krediidilepinguga seotud kulude tarbija kanda jätmist. Siin on peamiselt tegemist kõnealuse koormuse lubatava ulatuse ja eelkõige tarbija laenu- või krediidiandja äritegevuse kuludega koormamise lubatavusega.

Seega näib, et Poola õiguses kasutusele võetud eespool kirjeldatud lahendused ei rakenda direktiivi 2008/48/EÜ artikli 3 punktis g aluseks võetud põhimõtet, mille kohaselt jäetakse tarbija kanda üksnes krediidilepinguga seotud kulud. U.k.k. artiklis 36a sätestatud matemaatilise valemi koostamisel aluseks võetud eeldused võimaldavad jätta tarbija kanda laenu- või krediidiandjate äritegevusega kaasnevad kulud. Selle valemi protsendimäärade suuruse kindlaksmääramisel on viidatud määradele, mis määravad kindlaks ettevõtja kantavate tegevuskulude kogusumma.

Selliste õiguslike lahenduste, mis võimaldavad jätta tarbija kanda krediidikulud, mis ületavad krediidi kogusummat, on sellega võrdsed või lähedase suurusega, juurutamine riigisisises õiguskorras ei tundu aga olevat kooskõlas direktiivi 2008/48/EÜ eesmärkide ja eeldustega; seda enam puudutab see lahendusi, mis võimaldavad jätta tarbija kanda krediidi kogusummat ületavaid kulusid. Selline olukord on aga riigisisese õiguskorra kohaselt lubatud, kuna liikmesriigi seadusandja on võimaldanud jätta tarbija kanda nii muud kui intressiga seotud maksimaalsed krediidikulud kui ka intressid. Sellised õiguslikud lahendused toovad endaga kaasa poolte lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse tarbija kahjuks. Ei tundu olevat võimalik eeldada, et laenuandja ja tarbija kohustused on tasakaalus olukorras, kus laenuandja kohustus on eranditult tarbijale kokkulepitud rahasumma väljastamine, tarbijal seevastu

lasub kohustus tagastada see summa koos intressidega ning tasuda krediidikulud, mille suurus on krediidisumma endaga võrdne või sellest veidi väiksem.

U.k.k.-s ette nähtud muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude arvutamise valem ei sisalda ühtegi elementi, mis võimaldaks tekitada mõistliku seose kõnealuste kulude ja kasu vahel, mida laenuandja laenusummast saab. Krediidisumma ja krediidiperioodi näitajad ei ole piisavad, et tagada kõnealuste kulude kindlaksmääramine tasemel, mis tagab lepinguosaliste lepingulise tasakaalustatuse ja vastastikuste soorituste võrdväärsuse, sest selles valemis on oluline roll protsendimääradel.

Selliste muude kui intressiga seotud krediidikulude nagu lepingu- ja teenustasud ning kindlustusmaksed tarbija kanda jätmise probleem on arvukate eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitatud maksmisega seotud kohtuasjade ese. Tegelikult viib kohtu kohustus tõendada krediidilepinguga seotud tegelike kulud, määrata kindlaks, mille eest need tasud on arvestatud, ja põhjendada nende suurust tavaliselt viitamiseni muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude arvutamiseks mõeldud matemaatilisele valemile ja muudetava seaduse eelnõu põhjendamiseni. See tekitab omakorda põhjendatud kahtlusi, kas kõnealuse valemi abil kindlaks määratud kulud vastavad krediidilepinguga seotud tegelike kulude suurusele, mille tasumist tarbijalt saab nõuda. Sellise lepingu sõlmimise ja täitmisega seotud kulud ei ole üldjuhul märkimisväärsed. Tavaliselt seisnevad need potentsiaalse kliendi krediidivõime sümboolses hindamises ning lepingu, blankoveksli ja võlakirja koostamises. Liikmesriigi kohus kasutab määratlust „sümboolne hinnang“, sest enamikul juhtudest antakse krediiti ja laene suure võlakoormusega isikutele, kelle suhtes on käimas arvukad täitemenetlused või välja kuulutatud koguni tarbija maksejõuetus. Seega ei saa mõne lihtsa ja mittekeeruka toiminguga tegemine tekitada kulud, mille suurus küündib kuni 100%-ni krediidi kogusummast. Sellise tegelike krediidikulude ja muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude vahelise seose puudumist tõendab käesolevas kohtuasjas sõlmitud leping, kuna lepingu sõlmimise kuludele vastava lepingu ettevalmistustasu suuruseks määrati 129 Poola zlotti. Ülejäänud tasutav summa 3939,00 Poola zlotti, mis määratleti sõnaselgelt vahendustasuna, on muude kui intressiga seotud krediidikuludena hageja tegelik töötasu, mida laenuandja üldse ei varja kui saadaolevat summat. Tuleb silmas pidada, et selle tasu summa ise ületab neli korda põhisummalt arvestatava intressi maksimumsuurust kogu krediidiperioodi kohta ja moodustab 78,78% laenukapitalist. Selline tarbija majanduslik koormus vastab olulise lepingulise tasakaalustamatuse kriteeriumitele ja seab kahtluse alla Poola õiguses kasutusele võetud lahenduste vastavuse direktiivile 2008/48/EÜ.

Muude kui intressiga seotud krediidikulude institutsiooni toimimise tava kinnitab järeldust, et see lahendus ei tõsta tarbijakaitse taset, sest selle kehtestamise tulemus on tarbija finantskoormuse võimalik suurenemine. Kohtuasjades esitatud lepingutest nähtub selgelt, et u.k.k. artiklis 36a ette nähtud valemit kasutatakse laialdaselt ja see on ainus kriteerium muude kui intressiga seotud krediidikulude suuruse kindlaksmääramisel. See kriteerium ei kujuta endast siiski tegelike

krediidikulud ega mõistlikku seost kapitalisumma ja kulude suuruse vahel. Tegelikult määratakse krediidikulud selle valemi abil ühekordse maksena, mille tulemuseks on ülemäärane majanduslik koormus tarbijale ja põhjendamatu kasu saamine laenuandja poolt. Siinjuures tuleb märkida, et seadusandja nimetatud piirmäära ületamise eest ette nähtud sanktsioon on illusoorne.

Kõnealuse lahenduse tagajärg on ka lepingutingimuste, milles on seda liiki kohustused ette nähtud ja mis määravad kindlaks nende kohustuste suuruse osutatud valemi järgi, hindamise võimaluse radikaalne piiramine kuritarvitamise või kehtetuse seisukohalt vastuolu tõttu õigusnormidega, tegevuse tõttu seadusest kõrvalehoidmiseks ning vastuolu tõttu ühiskondliku koosseksisteerimise põhimõtetega. See tuleneb tugevast tendentsist kohtupraktikas, mis ilmnes liikmesriikide kohtute praktikas pärast muude kui intressiga seotud maksimaalsete krediidikulude mõiste jõustumist ning mis välistab muid kui intressiga seotud krediidikulud käsitlevate lepingutingimuste läbivaatamise lubatavuse kuritarvitamise või kehtetuse seisukohalt olukorras, kus nende kulude suurus ei ületa seadusega ettenähtud piirmäära. See seisukoht põhineb õigustatud eeldusel, et lepingutingimusi, mis on õiguspärased ja järgivad õiguses sätestatud piiranguid, ei saa tunnistada kehtetuks või kuritarvitavaks. Lepingutasude ja muude tarbija kanda jäetavate tasude suurust määratlevate lepingutingimuste läbivaatamise lubatavuse suhtes nende kehtetuse või kuritarvitamise seisukohalt ei olnud kahtlusi. Seda liiki tasude ülemäärast suurust korrigeeriti tõhusalt k.c. artikli 58 (lepingu absoluutne tühisus) ja artikli 385¹ (kuritarvitavad lepingutingimused) kohaldamisega, kusjuures kehtetuks või kuritarvitavaks tunnistati ka sellised tasud, mille suurus oli 40% laenu- või krediidisummast. Muid kui intressiga seotud maksimaalseid krediidikulud käsitlevate lepingutingimuste seadusele vastavuse ja kuritarvitamise kontrollimise võimaluse piiramine toob kaasa ka potentsiaalsete klientide krediidivõime hindamise kohustuse täitmata jätmise.

Liikmesriigi kohtu hinnangul on eelotsuse küsimuse lahendamine vajalik õige otsuse tegemiseks kõnealuses kohtuasjas. Sellele küsimusele antud vastus on otseselt oluline selleks, et määrata kindlaks, millises ulatuses on lubatud tarbijat rahaliselt koormata, ja selgitada mõiste „krediidiga seotud kulud“ tähendust. Euroopa Kohtu vastus on seda enam vajalik, et ta ei ole seni eelotsuse küsimuses tõstatatud küsimustes seisukohta võtnud. Pidades silmas Poola kohtute praktika märkimisväärseid lahknevusi vaadeldavas küsimuses, mõjutab see olukord ebasoodsalt direktiivi eesmärkide täitmist ja nõrgendab märkimisväärselt liidu õigusnormide tõhusust.